اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، سال ۱۴۰۴ ، دوره ۱۸، مقاله شماره ۱
ویژه نامه جنگ و اخلاق سلامت عمومی

سرمقاله

بحران جنگ و چالش‌های اخلاق در سلامت عمومی

باقر لاریجانی[1*]

۱. مرکز تحقیقات اخلاق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران؛ مرکز تحقیقات غدد و متابولیسم، پژوهشکده علوم بالینی غدد و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.

سرمقاله

بحران‌های انسانی همچون جنگ، علاوه بر پیامدهای سلامت، همیشه با ابعاد اخلاقی گسترده‌ای همراه بوده‌اند؛ به نحوی که وسعت چالش‌های اخلاقی به صدور اعلامیه‌ها و توافق‌نامه‌های جهانی منجر شده است. در این میان، با نضج گرفتن اخلاق زیستی و کمیته‌های اخلاق در جهان، انتظار این بوده است که زمینه برای نظارت بهتر و اجرای دقیق‌تر اصول اخلاقی در جنگ‌ها فراهم شده باشد. ولی متاسفانه آنچه در سال‌های اخیر و در صحنه جهانی دیده شده است، انفعال و عدم واکنش مناسب در قبال فاجعه انسانی حین جنگ‌های اخیر بوده است (۱،۲). علیرغم وجود پیمان‌های جهانی، و نیز توافق نامه‌های جامعه پزشکی ، همچنان شاهد جنایات جنگی علیه کودکان و زنان و غیرنظامیان، بیمارستان‌ها و مراکز امدادی، و نسل کشی (۳) هستیم. مسائل سیاسی اجتماعی نیز در قالب اعتراضات یا شورش‌ها در بسیاری از کشورها گاه با تاثیراتی بر مراقبت سلامت همراه می‌شوند و چالش‌هایی برای حرفه‌مندان ایجاد می‌کنند. در کشوری مثل آمریکا که بحث‌های حقوق بشر و اخلاق زیستی در ظاهر بسیار تاکید می‌شود، شرح پزشکان از آنچه در ایالت مینیاپلیس[1] رخ داده است و دشواری‌های انجام مسئولیت حرفه‌ای برای نیازمندان خدمات سلامت و درمان اورژانس، بسیار تکان دهنده است (۴). منبع اخیر، نامه‌ای به سردبیر مجله معروف پزشکی نیواینگلند[2] است که به امضای بیش از ۵۵۰ پزشک رسیده است. گرفتن مجوز پایبندی به میثاق‌های حرفه‌ای و انجام وظایف پزشکی برای همه، و پایان خشونت و آسیب به بیماران، خواسته این پزشکان است.

* نویسنده‌ی طرف مکاتبه:
باقر لاریجانی
آدرس: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، جنب بیمارستان دکتر شریعتی، پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم.
کد پستی: ۱۴۱۱۷۱۳۱۱۹
تلفن: ۸۸۶۳۱۲۹۷ - ۰۲۱
Email: emrc@tums.ac.ir

آدرس دهی مقاله:
لاریجانی باقر بحران جنگ و چالش‌های اخلاق در سلامت عمومی. اخلاق و تاریخ پزشکی ایران. ۱۴۰۴؛ ۱۸(۱)، ۱-۵.

1. Minneapolis
2. New England Journal of Medicine

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-07-31]

سرمقاله

از سوی دیگر، حملات ناجوانمردانه به کشور عزیزمان ایران که توسط آمریکا و رژیم اشغالگر قدس انجام شد، صحنه عریان دیگری بود از عدم پایبندی به اخلاق و پیمان‌های جهانی توسط متجاوزان. بسیار شاهد تلفات غیرنظامیان، حمله به نیروهای امدادی، بیمارستان‌ها، مراکزی چون زندان، و نقض اصول اولیه اخلاقی در جنگ بودیم. این در حالی است که متخصصین اخلاق زیستی بر ورود اخلاق در صحنه جنگ با مبانی و اصولی همچون: رعایت عدالت در سلامت، پاسخگویی، زندگی شرافتمندانه، پایداری مراقبت ها عمومی سلامت، ضرر نرساندن، و حداکثرسازی سلامت تاکید دارند (۵). وظیفه متخصصان اخلاق زیستی است که به پیامدهای جنگ بر سلامت عمومی بپردازند و توجهات دولت مردان، دست اندرکاران سلامت جامعه، پزشکان و سایر مراقبان سلامت، و سایر اقشار مردم را به هزینه‌های انسانی جنگ جلب نمایند و در حد توان در جهت کاهش عوارض تلاش نمایند.

جنگ ۱۲ روزه طی خرداد ماه ۱۴۰۴ پیامدهای زیادی در حوزه سلامت داشت که مورد توجه مسئولین و دلسوزان کشورمان قرار گرفت. به دنبال نامه معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی تهران (شماره ۱۴۰۶/۵۳/۱۱/۱۴۰۴ مورخ ۰۹/۰۴/۱۴۰۴)، مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران اعلام آمادگی کرد تا مقالات اساتید، محققین، دانشجویان و اندیشمندان گرامی در موضوعات مرتبط با جنگ، مدیریت سلامت در بحران‌های جنگی، ارائه راه حل‌های مبتنی بر شواهد برای حمایت از مردم و جامعه پزشکی، و سایر موضوعات مرتبط را در قالب انواع مقالات خصوصاً «نامه به سردبیر» مورد بررسی و انتشار قرار دهد. با توجه به مقالات دریافت شده، ویژه نامه‌ای به موضوع «جنگ و اخلاق سلامت عمومی» اختصاص یافت تا گامی هرچند کوچک در جهت تحلیل اخلاقی جنگ و چالش‌های مرتبط باشد.

با تهاجم مجدد آمریکا و رژیم صهیونیستی به ایران در اسفندماه ۱۴۰۴ وقفه‌ای در انتشار مقالات ایجاد شد؛ ولی نقض مکرر قوانین بین المللی توسط مهاجمان، ضرورت انتشار ویژه نامه را بیشتر نمایان کرد. شاید این کار گام کوچکی در راستای احیای اخلاق و حقوق بشر در جنگ هایی باشد که به ناحق بر جوامع انسانی تحمیل می‌شود.

در اینجا از همه اندیشمندان و صاحبنظران گرامی که ما را با ارسال مقالات خود یاری نمودند، نهایت امتنان خود را ابراز می‌داریم. امیدواریم کسانی که به هر دلیل مقاله آنان پذیرفته نشد، و یا مدت زیادی در انتظار پذیرش نهایی ماندند، اعتذار متواضعانه ما را بپذیرند. کماکان مجله برای انتشار مقالات جدید و یا هر نقد و نظری بر مطالب چاپ شده، آمادگی خواهد داشت.

با آرزوی سلامتی و توفیق

دکتر باقر لاریجانی

استاد ممتاز دانشگاه علوم پزشکی تهران

سردبیر مجله اخلاق و تاریخ پزشکی

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-07-31]

منابع

1. Sidhwa F., Abu Fraiha Y, Leibowitz A, Kaminski, N. Standing by Our Colleagues in Gaza - A Plea to the U.S. Medical Community. *The New England journal of medicine. 2025*, *393*(17), 1664–1667. https://doi.org/10.1056/NEJMp2511588

2. Pagadala MS, Nichols N. Responses to the Gaza-Israel Conflict by Specialty Medical Societies. JAMA Netw Open. 2025 Apr 1;8(4):e254662. doi: 10.1001/jamanetworkopen.2025.4662. PMID: 40214994; PMCID: PMC11992601.

3. Taylor L. Israel is committing genocide in Gaza, UN commission finds. BMJ 2025; 390: r1954. Available from: https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/09/israel-has-committed-genocide-gaza-strip-un-commission-finds

4. Trappey BE, for Minnesota Physician Voices. We do care. *The New England journal of medicine*. Jan 29, 2026, DOI: 10.1056/NEJMc2601288. Available at: https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMc2601288

5. Jecker NS, Atuire C, Ravitsky V, Behrens K, Ghaly M. War, Bioethics, and Public Health. Am J Bioeth. 2025 May;25(5):106-120. doi: 10.1080/15265161.2024.2377118. Epub 2024 Jul 22. PMID: 39037719.

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-07-31]

Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine, 2025, Volume 18, Article 1
Supplement of War Crisis and Challenges of Public Health Ethics

Editorial

War Crisis and Challenges of Public Health Ethics

Bagher Larijani*[1]

1. Endocrinology and Metabolism Research Center, Endocrinology and Metabolism Clinical Sciences Institute, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

***Corresponding Author**
Bagher Larijani
Address: *Tehran, Al e Ahmad, Endocrine and Metabolism Research Institute of Tehran University of Medical Sciences.*
Postal Code : *1411713119*
Tel: *98 21 88 22 00 53*
Email: *emrc@tums.ac.ir*

Citation to this article:
Larijani B. *War Crisis and Challenges of Public Health Ethics. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2025; 18:Article number: 1.*

Abstract
War and its impacts on public health needs special attention and should be addressed at national and international levels. Considering inhuman attacks of Israel (occupying regime of Palestine) and American government on Iran in June 2025, which reportedly killed about 1000 people and injured many more, this supplement aims to raise ethical sensitivity and extend responsibility to the healthcare professionals and international organizations. Unfortunately, despite international agreements and conventions, we continue to witness war crimes against children, women, civilians, hospitals, and even genocide, for example in Gaza. Bioethics committees are also responsible to address ethical considerations of war and decrease its health consequences by calling the attention to war's devastating effects on public health.

Keywords: Ethics in crisis, Bioethics, Ethics committee, War, War crime, Iran, Gaza.

Copyright © 2025 Tehran University of Medical Sciences. Published by Tehran University of Medical Sciences.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from ijme.tums.ac.ir on 2026-07-31]